

Це означає, що група ризику за алекситмічною шкалою (TAS-26) впливає на формування страху і побоювань.

За t-критерію Стюдента для незалежних вибірок, який дозволяє нам порівняти середні значення двох незалежних між собою вибірок. За загальними результатами дослідження, методики Торонстської шкали алекситимії (TAS – 26), ми можемо сказати, що показники статистичної достовірності $p = 0,27 > 0,05$. Отже, відмінності між чоловіками та жінками є не статистично значимими.

За результатами групи ризику алекситимії методики (TAS – 26), було виявлено, що $p = 0,65 > 0,05$ – дані показники є не статистично значимими.

Згідно результатів дослідженнями наша гіпотеза статистично не підтвердилась: жінки більш схильні до прояву алекситимії ніж чоловіки. Так як в дослідженні брали участь недостатня кількість досліджуваних, а саме «військовослужбовці», які знаходились на навчанні.

Список використаних джерел

1. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. - Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 2004. – С. 2004. – С.153 – 156.
2. Горбатов Д.С. Практикум по психологическому исследованию: учеб. пособие./Д.С. Горбатов - Самара: Издательский дом «БАХРАХ-М», 2003.- С.147-152

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Листопадська Марина
студентка 5 курсу соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук,
доцент **І.М. Тичина**

У старшому шкільному віці особливої актуальності набувають питання пошуку власної життєвої перспективи та побудови професійних планів. Перед сучасними старшокласниками постають завдання життєвої та професійного самовизначення, узгодження навчальних і професійних інтересів.

В основу нашого дослідження покладено думки, що особливу роль у процесі професійного самовизначення відіграє рівень

розвитку особистісної та професійної рефлексії людини, рівень інформаційної обізнаності (О.К. Осницький)[1;2] та особистісна готовність до здійснення вибору (Д.О. Леонтьєв)[3]. В процесі дослідницької роботи використовувалися ідеї Є.О. Клімова про складові професійного вибору: уявлення про систему професійних цілей, про шляхи і засоби їх досягнення, про запасні варіанти професійного шляху та загальні уявлення про предмет, мету, засоби і умови обраної професії [4].

Для оцінки ефективності процесу підготовки старшокласників до професійного самовизначення нами використовувалися критерії, які дозволять визначити ступінь їх готовності до вибору професії: когнітивний критерій (здатність до самоаналізу; здатність до аналізу професій, наявність професійних інформаційних знань, адекватна самооцінка); мотиваційний критерій (сформованість ієрархії мотивів вибору професії; наявність стійкого інтересу до певної професії; сформованість професійних намірів); практичний (наявність обґрунтованого особистого професійного плану та здійснення практичних заходів з його реалізації). У нашому дослідженні готовність до вибору професії диференціюється за трьома рівнями – високим, середнім та низьким.

Метою дослідження було вивчення рівня готовності до професійного самовизначення учнів старшого шкільного віку. Вибірку склали 60 учнів 11 класу Житомирського ліцею № 25 ім. М. О. Щорса: учні 11-Б класу, які навчаються за гуманітарним профілем та учні 11-В класу, які навчаються за біологічним профілем. Учням необхідно було заповнити опитувальник професійної готовності (автор Кабардова Л. Н.), диференційно – діагностичний опитувальник Є. Клімова (ДДО), схему особистого професійного плану Є. Клімова.

Аналіз отриманих результатів показав, що існують гендерні відмінності, які стосуються рівня готовності до професійного самовизначення. Зокрема, із 18 осіб жіночої статі, які навчаються за гуманітарним профілем, 1(3%) старшокласниця має низький рівень готовності до професійного самовизначення, 11(37%) - середній рівень і 5(16%) – високий. З 12 хлопців 2 (7%) учні мають низький рівень готовності до професійного самовизначення, 4 (13%) - середній рівень і 2(7%) – високий. Загалом можна сказати, що дівчата мають вищий рівень готовності до професійного вибору, ніж хлопці.

Дівчата 11–Б класу обирають професії типу «людина – людина», «людина – природа» та «людина – художній образ», хлопці – «людина – природа» та «людина – знакова система».

Якщо аналізувати результати дослідження 11 - В класу (біологічний профіль), то вдалося встановити, що із 16 осіб жіночої статі 1(3%) учениця має низький рівень готовності до професійного самовизначення, 10(30%) - середній рівень і 5(16%) – високий. Серед хлопців 3 (10%) учнів мають низький рівень готовності до професійного самовизначення, 6 (20%) - середній рівень і 5(16%) – високий.

Учні 11 – Б класу, які навчаються за гуманітарним профілем (українська мова і література), мають значно нижчі показники рівня готовності до вибору професії. Із 30 учнів лише 8 (27 %) осіб мають низький рівень готовності до професійного самовизначення, 15 (50 %)учнів – середній та 7 (23 %)– високий. Із 30 учнів 11 – В класу (біологічний профіль) 4 (13%) учні мають низький рівень готовності до професійного самовизначення, 16 (57%)– середній і 10 (30 %)учнів – високий.

Цікавою особливістю є те, що професії, які обирають учні гуманітарного і біологічного профілів, суттєво не відрізняються. Учні 11 – Б класу (гуманітарний профіль) виокремлюють професії типу «людина – людина», «людина – художній образ» та «людина – природа»: письменник, журналіст, тренер, працівник СБУ, лікар, психолог, архітектор, голова відділу кадрів МВС, художник, юрист, перекладач. Учні 11 – В класу (біологічний профіль) називають такі професії як вчитель, військовослужбовець, лікар - хірург, лікар, програміст, юрист, перекладач, психолог, економіст, дипломат, які відносяться до категорії ««людина – природа», «людина – людина» та «людина – знакова система».

Шляхи та засоби досягнення найближчих цілей учні гуманітарного профілю вбачають у наполегливій праці, власних силах, наполегливих тренуваннях, у вивченні чогось нового, конкурсах, вступі до юридичного ВНЗ. Учні біологічного профілю виділяють такі шляхи та засоби як вступити на бюджет, добре здати ЗНО, виборі університету, вчитися і зарекомендувати себе, підготовці до іспитів, вірі в себе та власні сили.

Якщо говорити про власні можливості для досягнення мети, які наявні в досліджуваних, то варто зазначити, що учні з біологічним профілем виділяють такі як: «вміння спілкуватись», «цілеспрямованість», «розум», «працювати з людьми», «можу вивчити будь-який матеріал», «вмію надавати першу медичну допомогу», «швидко вчуся», «маю попередній досвід», «швидко знаходжу спільну мову». Натомість учні з гуманітарним профілем в навчанні зазначають: «наполеглива праця», «досягнути задуманого або стати психологом, філософом», «хороша робота над собою»,

«базові знання, здібності», «зв'язки в МВС», «навички, але брак часу».

Отже, не всі старшокласники мають достатню кількість інформації про кожен з критеріїв професійного самовизначення, що говорить про низький рівень готовності до вибору професії. Що стосується практичного критерію, то не всі учні мають особистий професійний план, внаслідок чого не можуть спланувати свої подальші дії після закінчення школи. Такі особливості професійного вибору сучасних старшокласників свідчать про необхідність та важливість проведення профорієнтаційної роботи.

Список використаної літератури

1. Осницький А.К. Профессиональное ориентирование учащихся при специализации обучения.// Вопр. Психол. - 1998 - № 3 - С.136-148.
2. Осницький А.К., Чуйкова Т.С. Саморегуляція активності суб'єкта в ситуації втрати роботи.// Вопр. психол. – 1999. - №1 – С.92- 104.
3. Леонтьев Д.А. Психология свободы: к постановке проблемы самодетерминации личности / Д. А. Леонтьев // Психологический журнал. - 2000. - №1. - С. 15-25.
4. Климов Е.А. Психология профессионала. — М.: Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. - 400 с.

АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лобода Ольга

студентка 4 курсу соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук,
доцент **І.С. Загурська**

Розвиток сучасного суспільства потребує творчого підходу до вирішення ряду проблем. І саме в цих умовах актуальною є неординарність самої особистості. Самостійність є основою формування творчості в діяльності суб'єкта, а творча діяльність – це активна взаємодія суб'єкта з навколишнім світом, в результаті якої він цілеспрямовано створює щось нове, що має суспільне значення. Саме тому феномен креативності є невід'ємним елементом у формуванні повноцінної особистості.